

Situatie in Nederland

In ons land – zo blijkt uit pollenanalyse – wordt vooral in het westelijk duingebied, honing gewonnen die voor een deel van slangekruid kan komen. Monoflorale (honing afkomstig van één drachtplant) honing komt niet voor. Verder wordt in Nederland, behalve op Texel, incidenteel boragehoning geoogst en in sommige gevallen de donkere moerasandijviehoning, een plant die vroeger tot het geslacht *Senecio* gerekend werd. Daar van al deze honingsoorten geen gehalten aan PAs bekend zijn, zou het van belang zijn een oriënterend onderzoek te doen naar de aanwezigheid van pyrrolizidine alkaloiden.

Zolang geen gegevens bekend zijn is de eindconclusie, dat wat Nederland betreft, we voorzichtig moeten zijn met honing die (gedeeltelijk) van jakobskruid, borage en moerasandijvie komt. We kunnen bijvoorbeeld de bovengenoemde Australische norm aanhouden.

Literatuur

- Edgar, J.A., Roeder, E., Molyneux, R.J. Honey from Plants Containing Pyrrolizidine Alkaloids: A Potential Threat to Health. *Journal of Agricultural and Food Chemistry* 50 (10) 2719-2730 (2002).
- E. Roeder. Medicinal Plants in Europe Containing Pyrrolizidine Alkaloids. Internet:
[Http://www.ibiblio.org/herb.med/PAs/PAs.html](http://www.ibiblio.org/herb.med/PAs/PAs.html)
- Australian Honeybee Industry Council. Internet:
[Http://www.honeybee.org.au](http://www.honeybee.org.au)

Rectificatie Studiedag LLTB

Helaas is in BIJEN 13 (5): 155 (2004) een foutieve datum opgenomen.

De correcte datum waarop de studiedag van de LLTB zal worden gehouden is zaterdag 23 oktober 2004.

Inl.: Harry Gommers, 024-35 91 967,

E: hgomers@tref.nl

201

bijen

CURSIEF

nejd

Rik Oldeven

Prachtig denken

Tijdens de praktijklessen van mijn beginnerscursus betrap ik mezelf er wel eens op dat ik mijn bijen een zekere mate van denken toeschrijf. Als ze bijvoorbeeld terugwijken voor de rook uit mijn pijp, zeg ik: "Ze denken nu dat hun huis in brand staat en vullen hun maag met honing, want dadelijk moet er gevlogen worden". Mezelf corrigerend voeg ik daar aan toe dat ik denk dat zij zo denken. Want ja, bijen kunnen niet denken.

Toch maakt veel van wat je aantreft in een bijenvolk de indruk met verstand gedaan te zijn. Zo'n uitgekiende zeshoekige cel bijvoorbeeld en het omgeven van het broed met een stuifmeelrand en een honingkrans, terwijl de wintervoorraad netjes op zolder ligt opgeslagen. En dat feilloos tellen van ze, waarvan menig vergeetachtig imkervader het slachtoffer werd. Maar denken ... nee dat kunnen ze niet.

Voelen kunnen ze wel. Letterlijk en figuurlijk voelen ze elkaar feilloos aan. En gevoelig zijn ze ook. Dat blijkt als je ze als imker te na komt. Als je per ongeluk een werkster afknijpt, kun je haar angel verwachten. Als je tekeer gaat in het hart van het volk, kun je op een massaal ziedend verzet stuiten. Zet de kap maar op, trek je handschoenen aan, sluit de kast en ga naar huis. Eigen schuld dikke bult.

Want mensen kunnen denken. Dat vermogen heeft ons ver boven de bij verheven. Je zou kunnen zeggen dat in een land als Nederland de bij haar bestaan te danken heeft aan het menselijk – imkerlijk – vernuft.

Trouwens alles wat we cultuur noemen is het product van dat prachtige menselijk denken. De bij kan daar als louter natuurlijk wezen geen deel aan hebben. Maar een mens heeft ook gevoel. Ook mensen kunnen elkaar feilloos aanvoelen. Op een andere manier echter dan de bijen. In tegenstelling tot de bij wil ieder mens – we spreken dan van individu – zich onderscheiden van zijn soortgenoten. Hij wil de eerste zijn, de beste, meer hebben dan de ander, meer zijn; zich beter voelen dan de ander. Hij wil uniek zijn. Het lijkt wel een levensbehoefte. Mensen knijpen elkaar daarom ook voortdurend af en steken elkaar overhoop. Terwijl ze toch zo prachtig kunnen denken. Wat dat betreft lijkt de bij ver boven de mens verheven.